Η απάντηση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας

κ. Κ. Σημίτη στο "Οικονομικό Πρόγραμμα" της Ν.Δ.

I. Το "Οικονομικό Πρόγραμμα" που έδωσε στην δημοσιότητα η Ν.Δ. δεν είναι Πρόγραμμα αλλά εξαγγελία προθέσεων και στόχων συνδυασμένη με ορισμένα εξειδικευμένα μέτρα πολιτικής τα οποία δεν καμμιά εσωτερική συνοχή ούτε υπακούουν σε ένα σαφώς προσδιορισμένο μακροοικονομικό υπόδειγμα ή υπόδειγμα μεσο-μακροπρόθεσμης ανάπτυξης. Δεν είναι, επομένως, ούτε καν το πρόγραμμα μιάς συντηρητικής παράταξης με το οποίο μπορεί κανείς να διαφωνεί αλλά, πάντως, να το λαμβάνει σοβαρά υπ'όψη γιατί πιθανό να περιέχει στοιχεία ή υποδείξεις πραγματικά χρήσιμα για την άσκηση της οικονομικής πολιτικής.

Το κείμενο της Ν.Δ. αποθεώνει τον ρόλο και την σημασία της "ελεύθερης αγοράς" και της "ιδιωτικής πρωτοβουλίας". Στο κείμενο της Ν.Δ. η "αγορά" ,το "κέρδος" και η"ιδιωτική πρωτοβουλία" υποκαθιστούν τον άνθρωπο και την κοινωνία ως αντικείμενα της οικονομικής πολιτικής (όπως και κάθε πολιτικής) και από μέσα άσκησης της πολιτικής αυτής μετατρέπονται σε τελικούς της στόχους. Με αυτό το πρίσμα , είναι χαρακτηριστική, για μιά ακόμη φορά τόσο η αδυναμία της συντηρητικής παράταξης της χώρας μας να ασχοληθεί με αυτόν τον ίδιο άνθρωπο και αυτήν την ίδια την κοινωνία μας όσο και η σαφής προτίμησή της να επικεντρώνει τον πολιτικό της λόγο σε ιδεολογικά φορτισμένες έννοιες όπως η "αγορά" και το "κέρδος". Εννοιες που ως αναλυτικά εργαλεία είναι χρήσιμα αλλά ως μέσα πολιτικής πρακτικής απαιτούν επιστημονική και ορθολογική χρήση και όχι την αναγόρευσή τους στον υπ'άριθμό ένα (και μοναδικό) στόχο της οικονομικής πολιτικής.

II. Δεν είναι τυχαίο ότι σε όλο το κείμενο παρατηρείται η παντελής έλλειψη οποιασδήποτε αναφοράς στ στόχους κοινωνικούς, σε στόχους που αγγίζουν την ζωή και την προοπτική του ίδιου του ανθρώπου σε θέματα που έχουν σχέση με την κατανομή της οικονομικής και κοινωνικής εξουσίας, στην ανάγκη περιορισμού των εισοδηματικών ανισοτήτων και των κοινωνικών ανιστοτήτων.

Επίσης, δεν υπάρχει οποιαδήποτε αναφορά σε διαδικασίες σχεδιασμού, όπως το πενταετές, ή συνειδητής παρέμβασης του Κράτους για την προώθηση της αναπτυξιακής διαδικασίας, οποιαδήποτε ανα-

./.

φορά στην ανάγκη να υπάρχουν και επενδύσεις από πλευράς του Κράτους, ή την ανάγκη να προωθήσει το Κράτος την έρευνα. Δεν υπάρχει δηλαδή ,οποιαδήποτε αναφορά σχεδιασμού ο οποίος να επιδιώκει την συνεργασία του δημόσιου, του κοινωνικού και του ιδιωτικού τομέα για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη του τόπου.]

10 [Από το πρόγραμμα και την πολιτική ~~της Κυβέρνησης~~ του ΠΑΣΟΚ το κείμενο της Ν.Δ. διαφέρει ριζικά γιατί, φυσικά, δεν προβλέπει καμμία, έστω και πολύ περιορισμένη, παρέμβαση στους θεσμούς και στις διαδικασίες που αφορούν στις παραγωγικές σχέσεις. Είναι αξιοπρόσεκτο ,π.χ. ότι δεν υπάρχει καμμία απολύτως αναφορά στους συνεταιρισμούς. Οι συνεταιρισμοί και η συλλογική προσπάθεια είναι ζητήματα ανύπαρκτα για τους συντάκτες του κειμένου της Ν.Δ. Δεν υπάρχει επίσης καμμία αναφορά στους αστικούς συνεταιρισμούς, παρά μόνο στις κοινοπραξίες. Θεσμοί όπως οι προγραμματικές συμφωνίες και αναπτυξιακές συμβάσεις αγνοούνται και η έλλειψη οποιασδήποτε αναφοράς στην κοινωνικοποίηση, έστω και αρνητικά, αποδεικνύει τουλάχιστον ατολμία.

Το κείμενο της Ν.Δ. είναι ένα κείμενο άρνησης και αδιαφορίας γιά σύγχρονες μορφές κοινωνικής οργάνωσης. Οι θέσεις της είναι απόρροια της βασικής της θέσης ότι με τη λειτουργία της αγοράς επιτυγχάνεται αυτόματα και η κοινωνική δικαιοσύνη και η ανάπτυξη. Η ιστορία όμως της χώρας μας, η ιστορία των οικονομιών σ' όλο το κόσμο ,διαψεύδουν την πεποίθηση ότι η προσφυγή σε τέτοιους"αυτοματισμούς" μπορεί να λύσει τα μεγάλα προβλήματα μιάς ανάπτυξης που πρέπει να συμβαδίζει με την κοινωνική δικαιοσύνη.]

8 [III. Σε όλο το κείμενο της Ν.Δ. κυριαρχεί μιά τεχνητή αντιπαράθεση την οποία η Ν.Δ. ανάγει στην κυρίαρχη σύγκρουση της κοινωνίας μας, η αντιπαράθεση ανάμεσα στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας .Ισχυρίζεται δε το κείμενο ότι το ΠΑΣΟΚ επιδιώκει την ελαχιστοποίηση του ιδιωτικού τομέα, ενώ η Ν.Δ. αντιθέτως, επιδιώκει την αποκρατικοποίηση και τον περιορισμό του δημόσιου τομέα. Η αντιπαράθεση αυτή ούτε ανταποκρίνεται στην σημερινή πραγματικότητα ούτε έχει οποιαδήποτε ιστορική θεμελίωση. Ο ρόλος του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και η λειτουργία της αγοράς διαφέρουν από εποχή σε εποχή και εξαρτώνται από το επίπεδο ανάπτυξης και από την οργάνωση των παραγωγικών δυνάμεων,και από την θέση μιάς οικονομίας στο διεθνή καταμερισμό της εργασίας.

./.

Μπορεί σε μιά συγκεκριμένη εποχή να είναι αναγκαίοι οι παρεμβατικοί θεσμοί και εκ των υστέρων να αποδειχθεί ότι έχουν ξεπεραστεί και θα πρέπει να περιορισθούν ή να καταργηθούν. Όπως και σε μιά άλλη συγκεκριμένη εποχή μπορεί να χρειάζονται μορφές οργάνωσης οι οποίες να βασίζονται στην ιδιωτική επιχειρηματική πρωτοβουλία. Το πρόβλημα είναι στη δεδομένη ελληνική πραγματικότητα ποιό ρόλο πρέπει να δώσουμε στο δημόσιο τομέα και στον κοινωνικό τομέα για να προωθήσουμε την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη αλλά και την κοινωνική δικαιοσύνη. Αυτό είναι το ζήτημα και όχι η δογματική αντιπαράθεση μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Αλλά η χρήση δογματικών αντιπαραθέσεων αυτού του είδους οδηγεί σε αδιέξοδα το ίδιο το κείμενο της Ν.Δ., λίγο πιό κάτω, και συγκεκριμένα στην σελίδα 8, αναγκάζεται να αυτοδιαψευθεί. Γράφει το κείμενο"Με εξαίρεση τις υπηρεσίες υποδομής και κοινής ωφέλειας και την πολεμική βιομηχανία το Κράτος.... δεν επιδιώκει να ανταγωνισθεί την ιδιωτική πρωτοβουλία αλλά να την συμπληρώνει όπου αυτή δεν μπορεί ή δεν εκδηλώνει ενδιαφέρον λόγω ύψους απαιτουμένων κεφαλαίων είτε λόγω μεγάλου επιχειρηματικού κινδύνου". Αλλά ακριβώς αυτή είναι η θέση , που υποστηρίζουμε και μείς, ότι δηλαδή η παρέμβαση του Κράτους εξαρτάται από τις ανάγκες κάθε εποχής και από την φύση του συγκεκριμένου οικονομικού στόχου που επιδιώκεται. Είναι φανερό, όμως, ότι η θέση αυτή τη σελίδας 8 του κειμένου της Ν.Δ. είναι σαφέστατα αντιφατική με την δογματική αντιπαράθεση κρατικού και ιδιωτικού τομέα που διαπερνάει ολόκληρο το κείμενο. Εμείς έχουμε πεί από παλιά, ότι το κύριο πρόβλημα ως προς το δημόσιο τομέα είναι σήμερα το πιό αποτελεσματικό Κράτος και όχι περισσότερο Κράτος. Το πιό αποτελεσματικό Κράτος πρέπει να αποτελεί μέλημα της κάθε κυβέρνησης, ώστε να προωθηθεί αποτελεσματικά η αναπτυξιακή διαδικασία.

IV. Οσον αφορά στην οργάνωση της αγοράς είναι επίσης δική μας θέση η άποψη ότι πράγματι χρειάζεται καλύτερη οργάνωση της αγοράς. Η Ν.Δ. κάνει αναφορά στην καταπολέμηση μονοπωλίων-ολιγοπωλίων, αλλά ,όπως και σε πολλά άλλα σημεία, μένει σ'αυτό το γενικό επίπεδο και δεν διευκρινίζει, πως εννοεί αυτήν την "καταπολέμηση των ολιγοπωλίων και μονοπωλίων". Υπάρχει σήμερα συγκεκριμένη νομοθεσία και η Ν.Δ. θα έπρεπε να αναφέρει σε ποιά κατεύθυνση θα έπρεπε να αλλάξει αυτή η νομοθεσία.

./.

V. Το κείμενο της Ν.Δ. ισχυρίζεται, στην Εισαγωγή, ότι είναι ένα πρόγραμμα για την αντιμετώπιση των μεγάλων προβλημάτων της χώρας και την έξοδο της οικονομίας από την κρίση. Μεγάλα προβλήματα, πράγματι, όπως το πρόβλημα της κοινωνικής ασφάλισης (που είναι κύρια οικονομικό πρόβλημα) ή το πρόβλημα ποιού τύπου βιομηχανίας χρειαζόμαστε ή ποιού τύπου τουριστική ανάπτυξη χρειαζόμαστε απουσιάζουν εντελώς από το κείμενο της Ν.Δ.

VI. Το κείμενο της Ν.Δ. χαρακτηρίζεται από γενικότητες και ασάφεια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα των γενικοτήτων και των ευχολογίων του κειμένου είναι ο τρόπος αντιμετώπισης, από την Ν.Δ., του προβλήματος του πληθωρισμού. Η καταπολέμηση του πληθωρισμού, αναφέρεται ως κύριος στόχος. Πουθενά, στο κείμενο, όμως, δεν αναφέρεται ο τρόπος προσέγγισης. Δεν αρκεί, βέβαια, να πεί κανείς ότι η πολιτική για την καταπολέμηση του πληθωρισμού θα επιδιώξει την προσέγγιση των μέσων όρων των χωρών της Κοινότητας. Πρέπει να εξηγήσει πώς θα φθάσει στο αποτέλεσμα αυτό. Η Ν.Δ. ισχυρίζεται ότι θα περιορίσει το πληθωρισμό με "καταπολέμηση των ελλειμμάτων". Αλλά ο περιορισμός του πληθωρισμού δεν είναι μόνο θέμα περιορισμού των ελλειμμάτων, είναι και θέμα εισοδηματικής πολιτικής, νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής, συναλλαγματικής πολιτικής. Το κείμενο, όμως, δεν αναφέρει τις αρχές και τις κατευθύνσεις που θα προσδιορίζουν τις πολιτικές αυτές.

Αλλο παράδειγμα ασαφειών και γενικοτήτων είναι τα όσα αναφέρονται σχετικά με τις επενδύσεις. Λέει η Ν.Δ. ότι θα αρθούν τα κάθε μορφής θεσμικά και διοικητικά αντικίνητρα. Ποιά είναι όμως αυτά τα αντικίνητρα; Δεν αναφέρεται τίποτα συγκεκριμένο. Ισχυρίζεται ότι θα εξασφαλιστεί ένα ευέλικτο και αποτελεσματικό πλέγμα κινήτρων τουλάχιστον ισοδύναμο με τα αντίστοιχα των ανταγωνιστριών μας χωρών. Ταυτόχρονα όμως ισχυρίζεται ότι δεν χρειάζεται αλλαγή του υπάρχοντος νομικού πλαισίου (του Ν.1262/82). Ποιά θα είναι τα επιπρόσθετα κίνητρα τα οποία πρόκειται να δώσει, τα οποία θα είναι και "ισοδύναμα" με εκείνα των αντιστοίχων ανταγωνιστριών χωρών; Αναφέρει το κείμενο της Ν.Δ. ότι θα ενισχύσει τους μηχανισμούς για την αξιολόγηση και την προώθηση των επενδυτικών σχεδίων, με την δημιουργία ενός πρόσθετου φορέα. Ο πρόσθετος, όμως, αυτός φορέας, κατά την γνώμη μας, θα οδηγήσει σε καθυστέρηση

./.

της αξιολόγησης και της προώθησης των επενδυτικών σχεδίων. Ισχυρίζεται , η Ν.Δ. , ότι θα προχωρήσει στη σημαντική απλοποίηση των διαδικασιών υποβολής, εγκρίσεως και προωθήσεως των επενδυτικών σχεδίων. Ομως δεν αναφέρει πουθενά πως θα πραγματοποιήσει την διαδικασία αυτή απλοποίησης. Με τον νέο φορέα; Στο Παράρτημα 1 αναφέρονται συγκεκριμένα μέτρα, που έχει πάρει αυτή η Κυβέρνηση. Το συμπέρασμα είναι ότι το οικονομικό πρόγραμμα δεν έχει να προσθέσει τίποτα το ιδιαίτερο στην προσπάθεια που καταβάλλει η κυβέρνηση.

VII. 5 Ισχυρίζεται η Ν.Δ. ότι θα επιτύχει να περικόψει τις δημόσιες δαπάνες κατά 400 δις δρχ., και μάλιστα χωρίς να υποβιβάσει τον όγκο και την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών. Δεν μας λέει, όμως, ποιές συγκεκριμένες δαπάνες θα περικόψει και σε τί ποσοστό. Ισχυρίζεται ότι θα περικόψει από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων δαπάνες με χαμηλή ή και μηδενική αποδοτικότητα. Σε ποιούς όμως τομείς θα γίνει η περικοπή και σε ποιά συγκεκριμένα έργα; Θα περικόψει νομαρχιακά προγράμματα έργων, έργα περιβάλλοντος και ποιότητας ζωής; Διερωτώμαστε:θα περικόψει διάφορες επιδοτήσεις του προϋπολογισμού; μήπως πρόκειται να περικόψει τις επιδοτήσεις στην γεωργία; μήπως τις επιδοτήσεις στις εξαγωγές; ή μήπως τις επιδοτήσεις των λιπασμάτων; Ο περιορισμός εξ'άλλου, του αριθμού των Υπουργείων που προτείνει χωρίς να γίνει ταυτόχρονα μείωση του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων, δεν θα έχει φυσικά οποιοδήποτε αποτέλεσμα στην μείωση των δαπανών. Ο περιορισμός της εξάρτησης από τον κρατικό προϋπολογισμό των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών με βελτίωση της παραγωγικότητας και της αποδοτικότητας που προτείνει, μπορεί να γίνει, εκτός από τα εφαρμοζόμενα ήδη με επιτυχία από την Κυβέρνηση προγράμματα εξυγίανσης, είτε με μείωση του προσωπικού είτε με αύξηση των τιμολογίων ή με μείωση των επενδύσεων. Τί απ'όλα αυτά θα έκανε η Ν.Δ.; και σε αυτό το σημείο σιωπά.

Από τον Προϋπολογισμό μπορεί να διαπιστώσει κανείς ότι ~~το 1987~~ οι μισθοί και οι συντάξεις αποτελούν το 35% ωφίωσου των δαπανών. Οι δαπάνες ,εξ άλλου, για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους αποτελούν το 23% ωφίωσου και οι άλλες ανελαστικές δαπάνες αποτελούν περίπου το 33%. Δηλαδή κάτι λιγότερο από το 10% των δαπανών του Ταμτι-

./.

κού Προϋπολογισμού μπορεί να χαρακτηρισθεί ως ελαστικές δαπάνες, οι οποίες άλλωστε δεν μπορεί να μηδενισθούν. Τέλος, οι Δημόσιες Επενδύσεις έχουν συγκρατηθεί στο κατώτατο δυνατό επίπεδο. Παραμένει, λοιπόν, το ερώτημα: η Ν.Δ. <u>ποιές</u> δαπάνες θα περιορίσει για να εξοικονομήσει αυτά τα 400 δισ.δρχ.;

Θα πρέπει ,όμως, αντίθετα, να σημειωθεί ότι το κείμενο της Ν.Δ. προβλέπει πολύ συγκεκριμένες <u>αυξήσεις</u> των δαπανών. Μιλά σαφώς για αύξηση των ενισχύσεων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις καθώς και για αύξηση των επιδοτήσεων. Άρα το ερώτημα δεν είναι απλώς από που θα εξοικονομήσουμε τα 400 δισ.δρχ. αλλά και που θα βρεί τα <u>επί πλέον</u> κονδύλια για τις ενισχύσεις αυτές ,όταν μάλιστα αναγγέλει μείωση της φορολογίας.

VIII. Μετά από μία, υπό μορφή καταλόγου, παράθεση των ασύνδετων και αποσπασματικών του στόχων και μέτρων, στο τέλος του κειμένου της Ν.Δ. εμφανίζεται, πραγματικά αιφνιδιαστικά , ο μακροοικονομικός στόχος της αύξησης του Ακαθάριστους Εθνικού Προϊόντος "στην πρώτη τετραετία της Ν.Δ. ..... κατά 20%". Συγκεκριμένη οικονομική πολιτική που να θεμελιώνει αυτό το στόχο έχοντας υπόψη τη μέχρι τότε εξέλιξη της οικονομίας, τις εξωγενείς συνθήκες και άλλους συναφείς παράγοντες σε ένα ιεραρχημένο και συνεπές σύνολο, φυσικά δεν υπάρχει. Παραμένει έτσι το ερώτημα γιατί 20% και όχι λιγότερο ή περισσότερο. Όπως ,επίσης, μένει αναπάντητο το ερώτημα , πώς μπορεί να στηριχθεί ετήσιος ρυθμός αύξησης 4,7% του ΑΕΠ με ταυτόχρονη απελευθέρωση της αγοράς συναλλάγματος χωρίς κρίση στο ισοζύγιο πληρωμών και ταυτόχρονη επιτάχυνση του πληθωρισμού. Το πρόγραμμα της Ν.Δ. εφαρμοζόμενο ως έχει θα επιδείνωνε σημαντικά τη κατάσταση.

IV. Η Ν.Δ. προτείνει να καταργηθούν όλοι οι συναλλαγματικοί περιορισμοί για να επιδιωχθεί έτσι η ένταξη της δραχμής στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα. Πρώτα απ'όλα δεν είναι ανάγκη να καταργηθούν οι συναλλαγματικοί περιορισμοί για να ενταχθεί η δραχμή στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα. Μπορεί το νόμισμα μιάς χώρας να είναι ενταγμένο στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα και, εν τούτοις, η χώρα αυτή να διατηρεί συναλλαγματικούς περιορισμούς (Παράδειγμα η Ιρλανδία, η Ιταλία και, σε μεγάλο βαθμό, η Γαλλία).

./.

Με τα δεδομένα, όμως της ελληνικής οικονομίας, η τυχόν ένταξη της δραχμής στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα, (για την ακρίβεια: η δραχμή συμμετέχει στο Σύστημα αλλά όχι στο μηχανισμό των ισοτιμιών, τουλάχιστον για μιά μεταβατική περίοδο που πρέπει να συνοδεύεται από συναλλαγματικούς περιορισμούς) θα ήταν καταστρεπτική. Ταυτόχρονη ένταξη στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα και κατάργηση των συναλλαγματικών περιορισμών δεν έγινε από καμμιά χώρα γιατί δημιουργεί κινδύνους όχι μονάχα για τη χώρα που θα το επιχειρήσει αλλά και για το ίδιο το Σύστημα. Η κατάργηση των συναλλαγματικών περιορισμών γίνεται, και πρέπει να γίνεται, βαθμιαία και προσεκτικά. Άλλωστε, η συμμετοχή της δραχμής στο μηχανισμό των σταθερών ισοτιμιών δεν είναι δυνατή γιατί απλά, δεν υπάρχουν οι προϋποθέσεις. Ο πληθωρισμός σε σχέση με τους άλλους εταίρους είναι ακόμη υψηλός και αν υπήρχε συμμετοχή της δραχμής θα έπρεπε να υπάρχουν τουλάχιστον τρείς ή τέσσερις φορές το χρόνο αναπροσαρμογές του συστήματος. Από πλευράς του μηχανισμού αυτό αποκλείεται εξ όρισμού. Αλλά και από δική μας πλευρά το ερώτημα είναι τί είδους συναλλαγματική πολιτική θα ακολουθούσαμε για τη διαφύλαξη της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Είναι αυνόητο ότι η συνεχής διολίσθηση για εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας και οι σταθερές ισοτιμίες του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος σαφώς συγκρούονται

Μόνον όταν μειωθεί ο πληθωρισμός και βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα των εξαγωγών μας, θα είναι δυνατόν να γίνει λόγος για τη συμμετοχή μας στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα. Η ρεαλιστική προοπτική πρέπει να είναι κατά σειρά: μείωση του πληθωρισμού, μετά συμμετοχή στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα και βαθμιαία, μετά, κατάργηση των συναλλαγματικών περιορισμών. Η θέση της Ν.Δ. δείχνει ότι αδιαφορεί για την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, τις επιπτώσεις στις εξαγωγές και τις συνέπειες για το ισοζύγιο πληρωμών. Είναι άλλο ένα, δείγμα της έλλειψης επεξεργασμένης οικονομικής πολιτικής και της ανυπαρξίας ενός ρεαλιστικού οικονομικού προγράμματος που να λαμβάνει υπόψη του όλες τις υφιστάμενες παραμέτρους της οικονομικής πραγματικότητας.

./.

Χ. Οπως στον τομέα των επενδύσεων έτσι και σε άλλους τομείς το πρόγραμμα της Ν.Δ. δεν προσφέρει τίποτε καινούργιο και είναι σε πολλά σημεία λανθασμένο.
Σε παράρτημα θίγονται τα όσα αναφέρονται για την ανταγωνιστικότητα ,για τις εξαγωγές, για το χρηματοπιστωτικό σύστημα.Ακόμη και στο θέμα της κεφαλαιαγοράς η Ν.Δ. δεν έχει να προσφέρει παρά πολύ λιγότερα και ελλειπέστερα απ'ότι είχε προτείνει η σχετική επιτροπή που συνέστησε η Κυβέρνηση.('Εκθεση Επιτροπής για την Αναμόρφωση και τον εκσυγχρονισμό του τραπεζικού συστήματος ,σελ. 67).

Σε όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, παράλληλα με τον εκσυγχρονισμό ,επιδιώκει την μεσοπρόθεσμη μεταβολή των παραγωγικών σχέσεων της κοινωνίας με αφετηρία και ταυτόχρονα στόχο τον άνθρωπο και το κοινωνικό του περιβάλλον. Με αδυναμίες,με παραλείψεις ,ακόμη και με λάθη επιχειρούμε στην Ελλάδα της δεκαετίας του 80 όσα η συντηρητική παράταξη δεν θέλησε και δεν μπόρεσε ,ενώ θα όφειλε, να πραγματοποιήσει στις δεκαετίες και δεκαετίες που κυβέρνησε αυτό το τόπο.

Η σημερινή συντηρητική παράταξη, το κόμμα της Ν.Δ., όταν δεν αντιγράφει τις προσπάθειες της Κυβέρνησής μας για τον εκσυγχρονισμό της οικονομικής μας ζωής, προσβίδει στον πολιτικό της λόγο τον δογματισμό και την θεωρητικολογία του άκρατου και ανιστόρητου φιλελευθερισμού χωρίς να λαμβάνει υπόψη ούτε τις συγκεκριμένες οικονομικές πραγματικότητες του τόπου, ούτε την ιστορική εγχώρια και διεθνή εμπειρία ούτε την αλληλεξάρτηση των τομέων της οικονομίας μας και την θεση της μέσα στον παγκόσμιο καταμερισμό της εργασίας.

Δυστυχώς , για άλλη μιά φορά, ένα πολιτικό κείμενο της Ν.Δ. αποκαλύπτει την αδυναμία της να προτείνει ένα πρόγραμμα που να έχει συνέπεια , συγκεκριμένες αφετηρίες , συγκεκριμένους στόχους και συγκεκριμένα μέτρα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

α. Με το εφαρμοζόμενο από 1.6.87 νέο σύστημα έγκρισης παραγωγικών επενδύσεων ,η εξαγγελία του οποίου συνάντησε την καθολική επιδοκιμασία των παραγωγικών τάξεων και του συνόλου του οικονομι-

./.

κού τύπου, έχουν ήδη αρθεί θεσμικά, διοικητικά και γραφειοκρατικά εμπόδια και εφεξής οι επενδύσεις θα εγκρίνονται ή θα απορρίπτονται (εφ όσον δεν είναι βιώσιμες ή σκόπιμες) σε διάστημα τριών περίπου μηνών

β. Καταργήθηκε ήδη η χρονική και ουσιαστική διαφοροποιήση μεταξύ Τραπεζών και Υπουργείου για την αξιολόγηση των επενδύσεων και εφεξής η κρίση θα είναι κοινά αποδεκτή ώστε, εφ'όσον και όταν εγκριθεί από το κράτος μία επένδυση, να έχει εξασφαλίσει και την τραπεζική υποστήριξη και δανειοδότηση. Αυτό εξ άλλου τον σκοπό εξυπηρετεί η αναδιάρθρωση της Γνωμοδοτικής Επιτροπής Επενδύσεων, στην οποία μετέχουν μόνο εκπρόσωποι του Κράτους και των Τραπεζών.

γ. Εχουν ήδη δοθεί εντολές και εφαρμόζονται για την απόλυτα αξιολογική κρίση των επενδύσεων με τεχνικοοικονομικά κριτήρια βιωσιμότητας και αναπτυξιακής σκοπιμότητας, χωρίς καμμιά διαφοροποίηση, πλήν των νομίμων, ανάλογα με τον φορέα της επένδυσης (ιδιωτικός ,δημόσιος, κοινωνικός).

δ. Η έγκριση όλων των επενδύσεων στον αγροτικό τομέα ύψους μέχρι 50 εκατ.δρχ .έχει ήδη ανατεθεί στην Αγροτική Τράπεζα (από 1.6.8 και στον τομέα της μεταποίησης ύψους μέχρι 40 εκατ.δρχ. στον ΕΟΜΜΕΧ (από το 1983) ,ώστε οι εξειδικευμένοι αυτοί οργανισμοί να συμβάλλουν καλλίτερα και γρηγορότερα στην αναπτυξιακή προσπάθεια.

ε. Σε αντίθεση με το συγκεντρωτικό παρελθόν της Ν.Δ. έχουν ήδη δημιουργηθεί απότο 1982 και λειτουργούν ένδεκα περιφερειακές Γνωμοδοτικές Επιτροπές Επενδύσων και οι επενδύσεις ύψους μέχρι 300 εκατ .δρχ. αξιολογούνται και εγκρίνονται στην περιφέρεια, όπου υπάρχει και καλλίτερη γνώση των τοπικών συνθηκών.

στ. Ο Νόμος 1262/82, στον οποίο παραδέχεται η Ν.Δ. ότι θα στηρίξει την πολιτική της στον τομέα των ιδιωτικών επενδύσεων έχει ήδη τροποποιηθεί για να προσαρμοστεί στην συσσωρευμένη εμπειρία και στις ανάγκες της οικονομίας.

ζ. Η προτεινόμενη από τη Ν.Δ. κατάργηση της ευνοϊκότερης μεταχείρισης από το Ν.1262/82 ορισμένων φορέων, που δεν κατονομάζονται από τη Ν.Δ., αφορά ιδιαίτερα τις επενδύσεις με εισαγόμενο συν-

./.

άλλαγμα ομογενών και εργαζομένων εξωτερικού . Διερωτώμεθα αν αποτελεί πολιτική της Ν.Δ. η μη χορήγηση κινήτρων για τον επαναπατρισμό των κεφαλαίων ομογενών και εργαζομένων, οι οποίοι στις περιόδους διακυβέρνησης από.τη συντηρητική φιλελεύθερη παράταξη αναγκάστηκαν να εκπατρισθούν. Όσον αφορά τους συνεταιρισμούς, δεν αποτελούν και αυτοί ενώσεις ιδιωτών και μάλιστα κατά τεκμήριο ασθενέστερων οικονομικών τάξεων;
Επιβεβαιώνει και πάλι η Ν.Δ. ότι είναι αποκλειστικά υπέρ του μεγάλου ιδιωτικού κεφαλαίου ,στο οποίο και μόνο πρέπει να παρέχονται κίνητρα και επιχορηγήσεις;

η. Οι επενδύσεις προστασίας περιβάλλοντος και υψηλής τεχνολογίας στην περιοχή Α (Αττική και Θεσσαλονίκη) ενισχύονται ήδη από τον Ν.1262. Ο προτεινόμενος από τη Ν.Δ. μη αποκλεισμός των λοιπών επενδύσεων της περιοχής Α'από τα κίνητρα δεν θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη συγκέντρωση δραστηριοτήτων και σε ανάσχεση της περιφερειακής αποκέντρωσης;

θ. Η προτεινόμενη γενικόλογα αναθεώρηση του διαχωρισμού της χώρας σε γεωγραφικές περιοχές κινήτρων σημαίνει αναγκαστικά και μείωση επιχορηγήσεων σε ορισμένες περιφέρειες της χώρας, εάν δεν σημαίνει εξίσωση όλων των περιφερειών σε μία. Δεν μας επεξηγεί η Ν.Δ. ποιές περιοχές και ποιές διαδικασίες θα υποστούν την οικονομική πολιτική της. Ελπίζουμε όχι σε παραμεθόριες ή υποανάπτυκτες περιοχές, οι οποίοες με τον προτεινόμενο "δραστικό περιορισμό των επεμβάσεων στους μηχανισμούς της αγοράς και τις επιχειρηματικές επιλογές" δεν μπορούν να ανθέξουν στον οικονομικό ανταγωνισμό.

ι. Εχουν ήδη προταθεί για ένταξη στα ΜΟΠ επενδύσεις ύψους 50 δισ. δρχ., ενώ η διαδικασία για την ένταξη και νέων επενδύσεων έχει ήδη αρχίσει από 1.6.87 και θα ισχύει μέχρι 31.5.88, ώστε να καλυφθεί συνολικό ποσό ύψους 126 δισ. , που έχει δεσμευτεί στα πλαίσια των ΜΟΠ, τα οποία εξασφάλισε με την επιμονή της η Κυβέρνηση. Σημειώνεται ότι οι επιχορηγήσεις επενδύσεων στα πλαίσια των ΜΟΠ μπορούν να φθάσουν μέχρι το 60% του κόστους της επένδυσης.

./.

Είναι προφανές , μετά τα παραπάνω, ότι το οικονομικό πρόγραμμα της Ν.Δ. που αφορά τις επενδύσεις, δεν έχει να προσθέσει τίποτε θετικό στην προσπάθεια που καταβάλλει η σημερινή κυβέρνηση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Το πρόγραμμα της Ν.Δ. ισχυρίζεται ότι η οικονομική πολιτική της Κυβέρνησης (υποτίμηση και διολίσθηση της δραχμής,τροποποίηση της ΑΤΑ) μείωσε την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών εξαγωγών. Ο ισχυρισμός αυτός δεν στοιχειοθετείται με εμπειρικά δεδομένα αλλά αιτιολογείται θεωρητικά με την αυθαίρετη διαπίστωση ότι αυτά τα μέτρα μακροοικονομικής πολιτικής δεν οδηγούν μακροχρόνια στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση των ελληνικών εξαγωγών.

Ο ισχυρισμός της Ν.Δ. όσο και η αξιωματική αιτιολόγησή της είναι αυτονόητα λανθασμένοι: Η συγκράτηση του εργατικού κόστους και η διολίσθηση της δραχμής βελτιώνουν de facto την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών εξαγωγών τόσο σε βραχυπρόθεσμη όσο και μακροπρόθεσμη βάση. Δεν είναι όμως αρκετά από μόνα τους, εάν θέλουμε να έχουμε σταθερή και μόνιμη βελτίωση.

Η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας έναντι των χωρών του ΟΟΣΑ αυξήθηκε το 1986 κατά 11,55% έναντι του 1985 και η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής βιομηχανίας αυξήθηκε κατά 16%. Η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών εξαγωγών το 1986 εκφράστηκε ταυτόχρονα με :

1. την αύξηση των συνολικών εξαγωγών κατά 5,1% έναντι του 1985
2. την αύξηση της εξωτερικής ζήτησης (όγκου εισαγωγών) στις κυριότερες αγορές των ελληνικών προϊόντων που σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ εκτιμάται σε 2,6% έναντι του 1985.
3. την αύξηση του μεριδίου των εξαγωγών προς τις χώρες-μέλη της ΕΟΚ ως προς το σύνολο των ελληνικών εξαγωγών από 54,2% το 1985 σε 63,5% , δηλαδή κατά 17,2%.
4. την αύξηση του μεριδίου των εξαγωγών προς τις υπόλοιπες χώρες της Δ.Ευρώπης ως προς το σύνολο των ελληνικών εξαγωγών από 3,7% το 1985 σε 4,1% ,δηλαδή κατά 10,8%.

Σε μακροχρόνια βάση , η διαρθρωτική οικονομική πολιτική (επενδύσεις τεχνολογικός και θεσμικός εκσυγχρονισμός, έλεγχος του πληθωρισμού αύξηση της παραγωγικότητας, αναδιοργάνωση της δομής των επιχειρή-

./.

σεων κ.λ.π) επιτυγχάνει τα ίδια αποτελέσματα εξαγωγικής ανταγωνιστικότητας με την διαιώνιση μιάς πολιτικής συνεχούς διολίσθησης και παρεμβατικής συγκράτησης του εργατικού κόστους αλλά με σαφώς μικρότερο κοινωνικό κόστος για την εθνική οικονομία.

Ωστόσο έως ότου αποδώσουν τα μέτρα τής διαρθρωτικής οικονομικής πολιτικής χρειάζεται να διατηρηθεί η θέση των εξαγωγών στις διεθνείς αγορές και να μην διαταραχθεί η ομαλή λειτουργία των επιχειρήσεων . Γι'αυτό και απαιτείται η άμεση πολιτική διολίσθησης και συγκράτησης του εργατικού κόστους που έχει υιοθετήσει η Κυβέρνηση. για να διευκολύνει την εφαρμογή προγράμματος διαρθρωτικών αλλαγών.

Η Ν.Δ. σκόπιμα συγχέει τις βραχυπρόθεσμες με τις μακροπρόθεσμες διαστάσεις της εξαγωγικής πολιτικής της Κυβέρνησης για να αποκρύψει το γεγονός ότι μη έχοντας εναλλακτική οικονομική πολιτική, προτείνει , υποχρεώνεται εκ των πραγμάτων να αντιγράψει και μάλιστα κακά την εξαγωγική πολιτική που ακολουθεί η Κυβέρνηση και της οποίας το βασικό πλαίσιο εξαγγέλθηκε από τον Υπουργό Εμπορίου κ.Π. Ρουμελιώτη και τον Υφυπουργό Εθνικής Οικονομίας κ. Γ.Παπαντωνίου σε συνέντευξη τύπου που έδωσαν στις 11 Μαρτίου 1987.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ

1- Άμεση επιστροφή του ΦΠΑ στις εξαγωγικές επιχειρήσεις

Οι αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών 1701/87, 1320/86, 5370/86, και 3082/87 ορίζουν την διαδικασία και τις προϋποθέσεις απαλλαγής των εξαγωγικών επιχειρήσεων από τον ΦΠΑ και την διαδικασία της άμεσης επιστροφής του ΦΠΑ.
Επομένως, το πρώτο μέτρο που προτείνεται στερείται αντικειμένου.

2. Απαλλαγή των αμιγώς εξαγωγικών επιχειρήσεων από τον ΦΠΑ.

Η θέση είναι ορθή και σχετική πρόταση του ΥΠΕΜ εξετάζεται από το ΥΠΟΙΚ. Επομένως, το προτεινόμενο μέτρο στερείται αντικειμένου.

3. Αύξηση του αφορολόγητου ορίου ειδικών δαπανών εξαγωγών

Ο Υπουργός Εμπορίου κ.Παν.Ρουμελιώτης ανακοίνωσε στην ολομέλεια του Συμβουλίου Εξαγωγών στις 13 Μαρτίου 1987 , την αύξηση του αφορολόγητου ορίου από 1 σε 3Ε για ένα χρόνο. Πιστεύουμε ,ότι το μέτρο αυτό χρειάζεται μόνο για την αντιμετώπιση των δυσκολιών από τον περιορισμό των εξαγωγικών επιδοτήσεων. Δεν συμβάλλει μακροπρόθεσμα στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

./.

4. Ριζική αναμόρφωση του ΚΑΠΕ

Στην ανακοίνωση τύπου της 11ης Μαρτίου 1987 διαβάζουμε στο 1ο σημείο της εξαγωγικής πολιτικής: "αναβάθμιση και επέκταση των ασφαλιστικών δραστηριοτήτων του ΚΑΠΕ με την διάθεση των αναγκαίων πόρων ώστε να ανταποκριθεί ικανοποιητικά στις απαιτήσεις της εξαγωγικής δραστηριότητας και να λειτουργήσει σύμφωνα με τα πρότυπα των αντίστοιχων ξένων ασφαλιστικών οργανισμών". Επιπροσθέτως το κεφάλαιο του ΚΑΠΕ έχει ήδη αυξηθεί κατά 20 δισ.δρχ.
Επομένως, το προτεινόμενο μέτρο αποτελεί αντιγραφή του αντίστοιχου μέτρου της εξαγωγικής πολιτικής της Κυβέρνησης.

5. Κάλυψη από τον ΟΠΕ σημαντικού μέρους των δαπανών προώθησης των ελληνικών εξαγωγών

Στην ανακοίνωση τύπου της 11ης Μαρτίου 1987 διαβάζουμε στο 4ο σημείο :"αναβάθμιση του ΟΠΕ με κατάλληλη αναδιάρθρωση και επέκταση των δραστηριοτήτων του, και εξασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης ώστε να δοθεί ουσιαστική, άμεση και έμμεση υποστήριξη στην εξαγωγική δραστηριότητα των επιχειρήσεων". Επιπροσθέτως ο ΟΠΕ έχει ήδη χρηματοδοτηθεί με πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους 875 εκ.δρχ. για την άμεση υλοποίηση του σχετικού μέτρου.

Επομένως, το προτεινόμενο μέτρο αποτελεί αντιγραφή του αντίστοιχου μέτρου της εξαγωγικής πολιτικής της Κυβέρνησης.

6. Εισαγωγή του θεσμού των εμπορικών εταιρειών

Στην ανακοίνωση τύπου της 11ης Μαρτίου 1987 διαβάζουμε στο 3ο σημείο: "εφαρμογή του θεσμού των εξαγωγικών εμπορικών εταιρειών με την θέσπιση του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου που θα διέπει την διαδικασία, τις προϋποθέσεις και τα κίνητρα για την δημιουργία και ανάπτυξη τέτοιων εταιρειών".
Τροποποίηση του Ν. 1262 που εισάγει τον θεσμό των εμπορικών εταιρειών έχει ήδη κατατεθεί στη Βουλή προς ψήφιση.
Επομένως, το προτεινόμενο μέτρο αποτελεί αντιγραφή του αντίστοιχου μέτρου της εξαγωγικής πολιτικής της Κυβέρνησης.

./.

8. Απλούστευση των εξαγωγικών διαδικασιών

Επιτροπή του Συμβουλίου Εξαγωγών ασχολείται με το θέμα της απλοποίησης, απλούστευσης και συντόμευσης των διοικητικών εξαγωγικών διαδικασιών.
Επομένως, το προτεινόμενο μέτρο αποτελεί ιδιοποίηση του ήδη μελετούμενου αντίστοιχου μέτρου της εξαγωγικής πολιτικής της Κυβέρνησης.

Η ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Παρά το γεγονός ότι τα προτεινόμενα από το πρόγραμμα της Ν.Δ. μέτρα αποτελούν αντιγραφή των αντίστοιχων μέτρων της εξαγωγικής πολιτικής της Κυβέρνησης είναι αυτά καθ'εαυτά ανεπαρκή αφού απουσιάζουν τα μέτρα εκείνα που με τον σαφή αναπτυξιακό χαρακτήρα τους επιδρούν άμεσα πάνω στην ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων. Τα μέτρα αυτά που η ατολμία της Ν.Δ. δεν επέτρεψε να αντιγράψει, που έχουν την αποδοχή του εξαγωγικού κόσμου και που βρίσκονται σε διαδικασία υλοποίησης ,είναι:

- μείωση του κόστους της εξαγωγικής χρηματοδότησης με την εισαγωγή του θεσμού του Factoring /Forfaiting (2ο σημείο της ανακοίνωσης τύπου της 11ης Μαρτίου 1987)
- η κατάρτιση και υλοποίηση προγραμμάτων οικονομικής ενίσχυσης της εξαγωγικής δραστηριότητας (γραφεία εξωτερικού,αποθήκες, εκθετήρια, έρευνα αγοράς, περιοδείες ,εκθέσεις, εκπαίδευση και επιμόρφωση προσωπικού, σχεδιασμό και ανάπτυξη προϊόντων,εισαγωγή νέων τεχνολογιών , τυποποίηση και ποιοτικός έλεγχος προϊόντων, εκσυγχρονισμός του παραγωγικού εξοπλισμού, κ.λ.π) (7ο σημείο της ανακοίνωσης τύπου της 11ης Μαρτίου 1987).
- παροχή χρηματοδοτικών διευκολύνσεων για την συγκρότηση κλαδικών οργάνων (π.χ. Κέντρα Δέρματος, Ινστιτούτο Ένδυσης, κ.λ.π.) με αντικείμενο την ανάπτυξη της κλαδικής τεχνολογίας και τυποποίησης , σχεδιασμό καιανάπτυξη νεών προϊόντων, ποιοτικό έλεγχο, κ.λ.π.)(8ο σημείο της ανακοίνωσης τύπου της 11ης Μαρτίου 1987).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:

Το εξαγωγικό πρόγραμμα της Ν.Δ. αποτελεί κακή αντιγραφή της νέας εξαγωγικής πολιτικής που έχει εξαγγείλει η Κυβέρνηση και της οποίας η υλοποίηση έχει ήδη αρχίσει.

./.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4: ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

(1) Η Ν.Δ. μιλάει για"ελεύθερο" χρηματοπιστωτικό σύστημα το οποίο θα εξυπηρετεί μιά "ελεύθερη" οικονομία. Εντούτοις σε καμμία αναπτυγμένη χώρα το πιστωτικό σύστημα δεν είναι "ελεύθερο" με την έννοια που χρησιμοποιεί τον όρο τούτο η Ν.Δ. Τα πιστωτικά συστήματα όλων των χωρών υπάγονται στον έλεγχο και την εποπτεία των Κεντρικών Τραπεζών ή άλλων Νομισματικών Αρχών, οι οποίες χρησιμοποιώντας κατά κύριο λόγο τα συνήθη μέσα νομισματικής πολιτικής (δηλ.πολιτική ανοικτής αγοράς, καθορισμός αναπροεξοφλητικού επιτοκίου και υποχρεωτικές καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα) και κατ δεύτερο λόγο τους ειδικούς πιστωτικούς περιορισμούς, συντονίζουν τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού τομέα με κατεύθυνση την εξυπηρέτηση των παραγωγικών στόχων της οικονομίας.

(2) Η Ν.Δ. προτείνει ορισμένες αποσπασματικές μεταβολές στο πιστωτικό σύστημα, πολλές από τις οποίες έχουν αντιγραφεί από την έκθεση της Επιτροπής για την Αναμόρφωση και τον Εκσυγχρονισμό του Τραπεζικού Συστήματος, χωρίς καμμία αναφορά στο οικονομικό περιβάλλον στο οποίο λειτουργεί ο χρηματοπιστωτικός τομέας. Ετσι, προτείνει την άμεση κατάργηση όλων των πιστωτικών κανόνων και τη διαμόρφωση όλων των επιτοκίων καταθέσεων και χορηγήσεων από τις δυνάμεις της αγοράς. Η εφαρμογή μιάς τέτοιας πολιτικής ανεξάρτητα από την πορεία του σταθεροποιητικού προγράμματος της οικονομίας θα είχε αναμφίβολα αρνητικές συνέπειες σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη (πληθωρισμός , ισοζύγιο πληρωμών, εγχώρια παραγωγή κ.λ.π.)

(3) Η Ν.Δ. κάνει μιά σειρά από κοινώς παραδεκτές διαπιστώσεις για δυσλειτουργίες του Τραπεζικού Συστήματος και την σχεδόν ανύπαρκτη κεφαλαιαγορά. Παραλείπει όμως να πεί ότι η δική της πολιτική στην περίοδο 1974-1981 διαμόρφωσε τη σημερινή κατάσταση.

Η Ν.Δ. θέλει τώρα να αλλάξει το πιστωτικό σύστημα. Είναι απλή σύμπτωση ότι τούτο συμβαίνει μετά την πρόσφατη απόφαση του ΑΣΟΠ (4.6.87) με την οποία εγκρίθηκαν από την Κυβέρνηση οι προτάσεις της Επιτροπής για την Αναμόρφωση και τον Εκσυγχρονισμό του Τραπεζικού Συστήματος;